

Bostadsutskottets betänkande

1984/85:25

om komplettering av planen för vattenkraftsutbyggnad
(prop. 1984/85:120 delvis)

Sammanfattning

I betänkandet behandlas regeringens förslag i proposition 1984/85:120 om komplettering av 1984 års plan för fortsatt vattenkraftsutbyggnad samt motioner i vilka föreslås kompletteringar eller revideringar av planen.

I betänkandet behandlas även en motion (m) om provningssystemets utformning i vattenkraftsärenden. Motionen avstyrks bl. a. med hänvisning till att ett förslag om en naturresurslag kan förväntas komma att behandlas av riksdagen år 1986.

Utskottet avstyrker motioner (c), (fp) och (vpk) om att bl. a. Klippen, Fliseryd, Härkan och Ammersåns överledning skulle föras ur planen. Beträffande sistnämnda projekt föreslår utskottet med anledning av en motion (s) en särskild redovisning.

I ett särskilt avsnitt behandlas omfattningen och utformningen av planen för Gävleborgs län. Utskottet tillstyrker motioner (s) och (m) om att projektet Edänge i Ljusnan förs till planen. Utskottet föreslår en ändring av riktlinjerna för den fysiska riksplaneringen och en ändring i vattenlagen i avsikt att ge provningen av projektet en reell innebörd.

I reservationer (c), (fp) och (vpk) föreslås att Härkan och Ammersåns överledning förs ur planen samt att Edänge inte förs till planen.

1 Propositionen

Regeringen har i proposition 1984/85:120 — efter föredragning av statsrådet Dahl — bl. a. föreslagit riksdagen att godkänna de riktlinjer som förordats i regeringsprotokollet i fråga om fortsatt vattenkraftsutbyggnad (= moment 10 i hemställan).

I detta betänkande behandlas moment 10 i hemställan såvitt det svarar mot avsnitt 7.3.2 i vad avser åtgärder för vattenkraftsutbyggnad på kort sikt, dvs. del av ingressen (s. 131—134), delavsnitten Ammersåns överledning (s. 134—136) och Komplettering av planen för vattenkraftsutbyggnad (s. 136—142) samt ifrågavarande del av sammanfattningen (s. 148).

2 Motionerna m. m.

I detta betänkande behandlas

dels de under allmänna motionstiden väckta motionerna 1984/85:

1126 av Stig Alftin och Iris Mårtensson (båda s) vari hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om utbyggnad av Edänge kraftverk i Ljusnan,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om att hänföra Galvån till den kategori av älvsträckor som har högsta bevarandevärde,

2681 av Bertil Måbrink (vpk) vari hemställs

1. att riksdagen beslutar att Edänge i Mellanljusnan i Ljusdals kommun och Hylströmmen i Voxnan i Ljusdals och Ovanåkers kommuner ej får exploateras för vattenkraftsutbyggnad,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen sägs om vattenkraftsutbyggnad i Gävleborgs län och hemställer om åtgärder i enlighet härmed,

dels de med anledning av propositionen väckta motionerna 1984/85:

2862 av Egon Jacobsson m. fl. (s) vari hemställs att riksdagen — med understrykande av vad som uttalats i BoU:s betänkande 1983/84:30 — beslutar ge regeringen till känna vad som anförts i motionen om inhämtande av beslutsunderlag för ersättnings-, miljö- och fiskefrågor m. m. innan ställning tas till frågan om Ammersåns överledning,

2866 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari såvitt nu är i fråga hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts beträffande fortsatt vattenkraftsutbyggnad,

2867 av Björn Samuelson m. fl. (vpk) vari hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att Strängsforsen i Klarälven i Värmland undantas från utbyggnad,

2868 av Tore Claeson och Sven Henricsson (båda vpk) vari hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att Ammersåns överledning ej bör komma till stånd,

2870 av Ingemar Eliasson m. fl. (fp) vari såvitt nu är i fråga hemställs

5. att riksdagen beslutar undanta Klippen, Fliseryd, Sikfors och Ammersån från framtida vattenkraftsutbyggnad,

2876 av Ulf Adelsohn m. fl. (m) vari såvitt nu är i fråga hemställs

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts angående vattenkraft,

7. att riksdagen beslutar att ändra riktlinjerna i den fysiska riksplaneringen så att den i motionen föreslagna utbyggnaden vid Edänge kan prövas enligt vattenlagen,

2878 av Thorbjörn Fälldin m. fl. (c) vari såvitt nu är i fråga hemställs

5. att riksdagen beslutar att som sin mening uttala att Ammersåns överledning ej förs till planen för vattenkraftsutbyggnad och Hårkan förs ur planen i enlighet med vad som förordas i motionen.

Under beredningen av ärendet har utskottet skriftligen och/eller muntligen tillfört synpunkter från representanter för vissa företag, intresseorganisationer och från enskilda.

3 Utskottet

3.1 Inledning

Riksdagen tog våren 1984 ställning till ett regeringsförslag (prop. 1983/84:160, BoU 30) om fortsatt vattenkraftsutbyggnad. I propositionen föreslogs att en plan för vattenkraftsutbyggnaden lades fast av riksdagen. Riksdagen som i allt väsentligt godtog planens omfattning anförde att den borde omfatta ett tillskott om 3,8 terawattimmar (TWh)/år för att uppnå en utbyggnad om minst 2,5 TWh/år.

Med anledning av motioner beslöt riksdagen om vissa ändringar av planens utformning. Sålunda beslöts att Nedre Lången i Indalsälven och Haverö i Ljungan inte skulle tas med i planen men att Hotagsströmmen och Edsoxforsen i Härkan i Indalsälven skulle ingå. Beträffande Hylsjöns reglering och Hylströmmen i Voxnan förordades ytterligare överväganden.

Både såvitt gällde planens omfattning och utformning avgavs reservationer (c), (fp) och (vpk).

Utskottet har nyligen i yttrande BoU 1984/85:5 y behandlat frågan om vattenkraftens roll i energibalansen på lång sikt.

I nu föreliggande betänkande kommer utskottet i huvudsak att behandla vad i proposition 1984/85:120 och i motioner föreslagits om vattenkraftsutbyggnaden på kort sikt genom komplettering av den år 1984 antagna planen.

3.2 Prövningssystemet enligt vattenlagen m. m.

I moderata samlingspartiets partimotion 2876 yrkande 6 föreslås riksdagen som sin mening ge regeringen till känna vad i motionen anförts angående vattenkraft. Motionärerna erinrar om vad som anfördes i en motion (m) år 1984 (mot. 1983/84:2827) om att starka invändningar kunde resas mot att riksdagen skulle uttala vilka vattendrag som kan eller snarare bör bli föremål för exploatering. Motionärerna anför att det finns olika principer för vilka vattendrag som skall exploateras och nämner att i vattenlagen (VL) finns bestämmelser om och hur vattenkraft kan exploateras samt att vissa älvar och älvräckor enligt riktlinjerna i den fysiska riksplaneringen (FRP) undantas från vattenkraftsutbyggnad. Slutligen finns vattenkraftsplanen i vilken enligt motionärerna utpekas vissa kraftverksprojekt. I motionen framhålls att vattendrag som inte är skyddade genom FRP-riktlinjerna bör kunna exploateras om detta anses tillåtligt enligt VL.

Med anledning av vad i motionen föreslagits och mot bakgrund av vissa frågor om FRP-riktlinjerna som utskottet behandlar nedan finns anledning att kortfattat beröra prövningssystemets uppbyggnad m. m. Med

utgångspunkt i vad bostadsutskottet anförde år 1984 (BoU 1983/84:30) vill utskottet sammanfatta vissa centrala delar av prövningssystemet på följande sätt.

Enligt VL 3 kap. 1 § gäller att ett vattenföretag inte får komma till stånd om det med hänsyn till valet av plats eller på något annat sätt möter hinder från allmänna planeringssynpunkter. Vid behandlingen av förslaget till VL anfördes av civilutskottet (CU 1982/83:3 y) att lydelsen av 3 kap. 1 § i förening med anförda motiv ger garantier mot att tillstånd ges till utbyggnad av de av riksdagen genom FRP-riktlinjerna undantagna älvarna och älvräckorna. I sammanhanget kan erinras om att ett enligt jordbruksutskottet (JoU 1982/83:30 s. 31) vid sin behandling av förslaget till VL anförde att det borde understrykas att varken regeringen eller övriga prövningsorgan har befogenhet medge ett företag som strider mot de allmänna planeringssynpunkterna.

De nuvarande FRP-riktlinjerna har inte reglerats i VL på annat sätt än att berörda älvar och älvräckor angivits i 11 kap. 1 § VL. Tillåtligheten av i detta lagrum uppräknade älvar och älvräckor skall prövas av regeringen. Dock bör strykas under vad ovan anförts om att företag som strider mot allmänna planeringssynpunkter inte kan medges av regeringen.

Utskottet har noterat vad i propositionen (s. 141) anförts om att projekt som omfattas av FRP-riktlinjerna skall prövas enligt VL men att regeringen i dessa fall alltid skall underställas frågan om tillåtlighet enligt VL. Den ordningen gäller, som framgått ovan, att företag som strider mot allmänna planeringssynpunkter inte kan medges av regeringen. Vad i propositionen i denna del anförts får självfallet inte tolkas som någon ändring i det gällande prövningssystemet.

Det bör med anledning av vad i moderata samlingspartiets partimotion 2876 anförts erinras om att den omständigheten att ett projekt tas upp i vattenkraftsplanen inte innebär att det kommer att erhålla tillstånd enligt VL. Motsatsen gäller även; ett projekt som inte ingår i planen kan vid en prövning ges tillstånd enligt VL. Det bör även erinras om att riksdagen inom kort avses föreläggas en proposition med förslag till en naturresurslag. De älvar och älvräckor som för närvarande omfattas av FRP-riktlinjer avses tas upp i förslaget till naturresurslag. Därmed kommer en lagreglering att ske av de älvar och älvräckor som genom riksdagens beslut om en naturresurslag undantas från utbyggnad. Såvitt nu kan bedömas kommer riksdagen år 1986 att fatta beslut om naturresurslagen.

Av vad i detta avsnitt anförts om vattenkraftsplanens roll i prövningssystemet framgår sålunda att i princip inga förändringar i prövningssystemet inträffat. Fortfarande gäller beslutsordningen enligt VL. I sak råder sålunda den ordning som motionärerna förordar och som alltså innebär att utbyggnad av vattenföretag skall prövas enligt VL. En ökad klarhet om lagstiftningens uppbyggnad på detta område kommer för övrigt också att bli en följd av en lagreglering av FRP-riktlinjerna.

Ett tillkännagivande enligt motionärernas förslag kan i nuvarande läge inte anses erforderligt. Det finns dessutom grundad anledning förutsätta att frågan om beslutsordningen m. m. kommer att aktualiseras vid riksdagens behandling av den kommande propositionen med förslag till naturresurslag. Med hänvisning till vad nu anförts avstyrker utskottet bifall till moderata samlingspartiets partimotion 2876 yrkande 6.

3.3 Förändringar i 1984 års vattenkraftsplan

I detta avsnitt behandlar utskottet vad i motioner förordats om förändringar i 1984 års plan samt förslag i propositionen och i motioner till kompletteringar av planen allt utom såvitt avser planen beträffande Gävleborgs län och Ammersåns överledning.

I avsikt att erhålla underlag för bedömning om komplettering av planen har en promemoria Komplettering av planen för vattenkraftsutbyggnad (Ds I 1984:26) utarbetats inom industridepartementet. Promemorian har remissbehandlats.

I partimotionerna 2866 (vpk) yrkande 1, 2870 (fp) yrkande 5 och 2878 (c) yrkande 5 förs fram delvis skilda förslag om revideringar av 1984 års vattenkraftsplan. Motionsförslagen innebär att vissa projekt bör föras ur planen. I vänsterpartiet kommunisternas partimotion föreslås även att vissa projekt förs till planen. Dessutom förs i motion 2867 (vpk) fram förslag om att ett projekt som inte ingår i planen bör undantas från utbyggnad.

I motionerna 2870 (fp) yrkande 5 och 2866 (vpk) yrkande 1 föreslås att Klippen och Fliseryd förs ur planen. Även Sikfors behandlas i dessa motioner. I den förstnämnda föreslås att projektet förs ur planen medan i den sistnämnda förordas att det modifieras.

Att projektet Härkan skall föras ur planen föreslås i motionerna 2866 (vpk) yrkande 1 och 2878 (c) yrkande 5.

Strängsforsen behandlas i motion 2867 (vpk). Motionärerna föreslår att riksdagen som sin mening skall ge regeringen till känna att Strängsforsen i Klarälven undantas från utbyggnad.

Slutligen föreslås i motion 2866 (vpk) yrkande 1 att även följande projekt förs ur planen, nämligen Råneälven, Övre Gideälven, Hinnsjöån i Nätraån, Vojmån och Meåforsen i Ångermanälven. Brunnsberg och Van i Dalälven, Hallstahammar i Kolbäcksån och Värsjö i Klarälven. Dessutom föreslås modifiering av projektet Slagnäs i Skellefteälven.

Inledningsvis bör erinras om att samtliga nu uppräknade projekt utom Slagnäs övervägdes vid riksdagens behandling av vattenkraftsplanen år 1984 (BoU 1983/84:30). Riksdagen beslöt att de nu i motionerna 2866 (vpk), 2867 (vpk), 2870 (fp) och 2878 (c) aktualiserade projekten utom Strängsforsen skulle ingå i planen. Med anledning av vad i motionerna föreslagits vill utskottet beträffande vissa projekt anföra följande.

Frågan om utbyggnad av *Strängsforsen* är föremål för regeringens prövning. Utskottet har tidigare — bl. a. år 1982 och 1984 (CU 1982/83:33 resp. BoU 1983/84:30) — haft att behandla motioner (s) och (vpk) i vilka yrkats att gällande FRP-riktlinjer skulle ändras i avsikt att undanta älvssträckan från utbyggnad. Motionerna har avstyrkts av utskottet och avslagits av riksdagen. Vid 1982 års behandling anfördes i en reservation (s) att *Strängsforsen* borde undantas i avvaktan på att vattenkraftsberedningen skulle färdigställas.

Nu liksom vid behandlingen av frågan år 1984 förutsätter utskottet att regeringen vid sin förestående bedömning av frågan beaktar vad i motioner och av en stor minoritet av riksdagen anförts om *Strängsforsen*. Av denna utskottets uppfattning följer att det nu inte kan anses finnas tillräckliga skäl föreslå att riksdagen gör det i motionen 2867 (vpk) föreslagna tillkännagivandet. Motionen avstyrks sålunda.

Motionerna 2866 (vpk) och 2870 (fp) har, som framgått ovan, det gemensamt att i dem föreslås att *Klippen* i Umeälven och *Fliseryd* i Emån skall utgå ur planen samt att Sikfors i Piteälven skall modifieras (vpk-motionen) eller utgå ur planen (fp-motionen).

Med hänvisning till vad utskottet tidigare anført om vikten av att planen ges en omfattning som gör det möjligt att uppnå den av riksdagen angivna utbyggnadsnivån för vattenkraften avstyrker utskottet vad i motionerna 2866 (vpk) yrkande 1 och 2870 (fp) yrkande 5, båda yrkandena såvitt nu är i fråga, föreslagits om *Klippen* och *Fliseryd*.

Vad rör *Sikfors* vill utskottet erinra om vad i propositionen (s. 134) anförts om att regeringen prövat projektet enligt VL och därvid funnit att hinder inte mötte mot att det kom till utförande. Med hänvisning till detta regeringsbeslut bör inte komma i fråga att nu undanta eller modifiera projektet. Motionerna avstyrks även såvitt rör *Sikfors*.

Hårkan i Indalsälven fördes av riksdagen till planen år 1984. Som motiv härför anförde bostadsutskottet att den omfattning av planen som utskottet uttalat sig för i förening med av utskottet förordat undantag — Nedre Lången — innebar att anledning fanns att föra *Hårkan* till planen. Utskottet vidhåller denna bedömning. Motionerna 2866 (vpk) yrkande 1 och 2878 (c) yrkande 5, båda yrkandena såvitt nu är i fråga, avstyrks.

Inte heller är utskottet berett att föreslå riksdagen att ändra planen enligt vad i motion 2866 (vpk) yrkande 1 förordats såvitt yrkandet i övrigt behandlas i detta avsnitt. Som motionärerna anför hade riksdagen år 1984 att ta ställning till i stort sett samtliga de projekt varom nu är fråga. Projekten har uppräknats ovan i detta avsnitt. Utskottet finner att de nu diskuterade projekten, *Råneälven m. fl. projekt*, sammantaget representerar ett så stort produktionstillskott att det inte finns realistiska möjligheter att med bibehållande av den förutsatta omfattningen av planen förordas att de av motionärerna uppräknade projekten förs ur planen.

Vad i föregående stycke anförts innebär bl. a. att utskottet tillstyrker vad

i propositionen föreslagits om att *Slagnäs* i Skellefteälven bör föras till planen. Motion 2866 (vpk) yrkande 1 såvitt nu är i fråga avstyrks sålunda.

I propositionen föreslås att *Mangen—Viggen* i Klarälven förs till planen. Projektet fanns inte med i 1984 års förslag till plan. Torsby kommun som berörs av projektet och länsstyrelsen i Värmlands län tillstyrker projektet förutsatt att vissa krav på minimitappningar tillgodoses. Naturvårdsverket och Fältbiologerna Mellansverige anser att projektet bör utgå ur planen. Kammarkollegiet anser det vara ekonomiskt otillåtligt. Regeringen avser att, enligt vad i propositionen anges, inom kort ta ställning till förslaget. Projektet anges ge 41 GWh/år och ge en sysselsättning om 300 årsverken.

I motion 2866 (vpk) yrkande 1 såvitt nu är i fråga föreslås att projektet inte tas med i planen.

Som framgår av propositionen ämnar regeringen inom kort ta ställning till projektet. I sammanhanget anges att de av länsstyrelsen och kommunen framförda kraven på minimitappning därvid får beaktas.

Utskottet anser att den i regeringens kansli pågående handläggningen bör fortgå och att projektet sålunda bör tillföras planen. Motion 2866 (vpk) yrkande 1 avstyrks såvitt nu är i fråga.

I motion 2866 (vpk) tas också upp vissa projekt som — i stället för de som motionärerna anser bör föras ur planen — föreslås tas med i planen. Exempel på sådana är *Ajaure*, *Kvarnsveden* och *Avestaforsen m. fl. projekt*.

Även om det i och för sig kan hävdas att motiv finns att ytterligare föra vissa projekt till planen kan det inte anses erforderligt att göra det i motion 2866 (vpk) yrkande 1 begärda tillkännagivandet om utökning av planen. En prövning enligt VL kan göras även om projektet inte tagits upp i planen.

Vad i propositionen i övrigt (s. 137—142) förordats om komplettering av vattenkraftsplanen utom såvitt avser Gävleborgs län har inte mött gensaga i motioner. Inte heller utskottet har funnit anledning till erinran eller särskilt uttalande. Förslaget i propositionen i denna del bör sålunda godkännas av riksdagen.

3.4 Den fortsatta vattenkraftsutbyggnaden i Gävleborgs län

I 1984 års proposition (prop. 1983/84:160) om fortsatt vattenkraftsutbyggnad föreslogs att Hylsjöns reglering och Hylströmmen, båda i Voxnan, fördes till planen. Vid sin behandling av propositionen i denna del anförde bostadsutskottet (BoU 1983/84:30 s. 18) att en sammanvägning av olika synpunkter gav vid handen att ytterligare överväganden borde göras. Utskottet förordade att regeringen i 1985 års proposition om energipolitiken redovisade sin syn på frågan mot bakgrund av de föreslagna ytterligare

övervägandena. Vad utskottet anfört gav riksdagen som sin mening regeringen till känna.

I den i förra avsnittat nämnda promemorian Komplettering av planen för vattenkraftsutbyggnad (Ds 1 1984:26) läggs fram förslag om fortsatt vattenkraftsutbyggnad i Gävleborgs län.

I promemorian föreslås att till planen förs Edänge i Ljusnan och Hylströmmen med Hylsjöns reglering i Voxnan. Enligt promemorian bör Galvån samt Finnstuga och Vinströmmen i Voxnan inte föras till planen.

I promemorian anges beträffande Edänge att projektet innebär en utbyggnad av Edeforsen och den uppströms liggande Edängeforsen. Vid Edeforsen finns ett befintligt kraftverk som utnyttjar en del av vattenföringen i älven. En utbyggnad anges vara ett relativt stort ingrepp men bedöms kunna ge vissa fördelar för Ljusdals tätort genom att man erhåller ett relativt högt och jämnt vattenstånd. Projektet beräknas ge en produktion om 119 GWh/år. Anläggningskostnaden har beräknats till 1,3 kr. per kWh och år. Utbyggnaden beräknas ge en sysselsättning om 300 årsverken.

Projektet avstyrks av en lång rad remissinstanser, bland dem Ljusdals kommun. Projektet tillstyrks bl. a. av Svenska byggnadsarbetareförbundets avdelning 27. Länsstyrelsen i Gävleborgs län anser att en utbyggnad av Edänge bör komma i fråga före en utbyggnad av Galvån och Voxnan men efter en utbyggnad av Ängraån.

I propositionen anges bl. a. att vattenkraftsutbyggnaden i Gävleborgs län är den som varit mest omstridd i den lokala debatten och det konstateras att vissa lokala organisationer som motsätter sig utbyggnad stått mot andra lokala organisationer som kräver utbyggnad. Föredragande statsrådet finner att remissutfallet är mycket splittrat och anser att det för närvarande saknas förutsättningar för att föra projekten Hylströmmen, Edänge och Galvån till planen medan däremot projekten Losbron och Ängra i Ljusnan och Mackmyra i Gävleån bör kunna genomföras.

Utskottet behandlar inledningsvis frågan om *Edänge* skall föras till planen. Förutom i propositionen har projektet behandlats även i de under allmänna motionstiden väckta motionerna 1126 (s) och 2681 (vpk) samt i den med anledning av propositionen väckta partimotionen 2876 från moderata samlingspartiet.

I motion 1126 (s) yrkande 1 begärs ett riksdagens tillkännagivande till regeringen av vad i motionen anförts om utbyggnad av Edänge. Motionärerna hävdar att alternativa utbyggnadsmöjligheter av projektet finns, alternativ som anpassar utförandet till de naturliga förhållandena som råder inom området och som kan väntas innebära att älvens attraktionskraft ökar, t. ex. när det gäller turism och allmänhetens möjligheter att i övrigt utnyttja älven i större utsträckning.

I moderata samlingspartiets partimotion 2876 yrkande 7 anförs att en ändring av FRP-riktlinjerna är motiverad så att Edängeprojektet kan prövas enligt VL.

Ett riksdagens beslut om att Edänge inte bör komma till utförande föreslås i motion 2681 (vpk) yrkande 1 såvitt nu är i fråga. Bl. a. anges att Edängeområdets botaniska kvaliteter bör tillmätas riksintresse och att projektet därför inte bör bli föremål för exploatering.

Med anledning av vad i propositionen och i motionerna anförts om Edänge vill utskottet anföra följande. Inledningsvis kan konstateras att projektet är kontroversiellt. Förutom vad ovan anförts om ställningstagandet till projektet i propositionen, promemorian och av remissinstanserna bör särskilt erinras om att i den lokala debatten starka opinioner finns både för och emot en utbyggnad. Det nu anförda belyser enligt utskottets uppfattning ytterligare att delade meningar verkligen råder i frågan. Under beredning av nu föreliggande betänkande har utskottet tillförts synpunkter både för och emot att föra projektet till planen.

Vid en sammanvägning av de olika synpunkterna har dock utskottet stannat för uppfattningen att projektet bör föras till planen. För ett sådant ställningstagande talar såväl kraftekonomiska som sysselsättningsmässiga aspekter. Även om det naturligtvis kan hävdas att sysselsättningsfrågan bör ses i ett längre perspektiv måste det bedömas som utomordentligt betydelsefullt att sysselsättningen i Ljusdalsområdet inte oväsentligt förbättras under utbyggnadsperioden. Sysselsättningssituationen i området måste för närvarande anses vara besvärlig. Utskottet förutsätter därvid att ett eventuellt förverkligande av projektet planeras så att den lokala sysselsättningseffekten blir så positiv som möjligt, bl. a. genom att utbyggnaden görs så att projektet utsträcks över en inte alltför kort tidsperiod.

Utskottet, som vid sin bedömning givetvis också vägt in de miljömässiga synpunkterna, förutsätter att det i den kommande prövningen enligt VL också övervägs hur de miljömässiga aspekterna skall kunna beaktas i rimlig omfattning utan att kraftnyttan därför eftersätts i alltför stor omfattning. Dock måste noteras att utbyggnaden kommer att medföra visa miljömässiga konsekvenser. Utskottet har dock inte ansett dessa konsekvenser vara av sådan omfattning att det enbart av detta skäl finns anledning hävda att projektet inte skulle tillföras planen. För övrigt bör erinras om vad i motion 1126 (s) anförts om att alternativa utbyggnadsmöjligheter för projektet förts fram, alternativ som enligt motionärerna bättre än tidigare förslag anpassar utförandet till de naturliga förhållandena som råder inom området. Utskottet utgår från att även detta alternativ kommer att övervägas vid en prövning enligt VL.

Beträffande vissa kommunalekonomiska frågor i sammanhanget har utskottet erfarit att samtal hösten 1984 ägt rum mellan Ljusdals kommun och fallrättsägaren AB Hälsingekraft. Därvid har bolaget — med vissa förbehåll — erbjudit kommunen visst bidrag. Enligt ett av de alternativ som därvid övervägts har från bolagets sida framförts att man utan vederlag till kommunens förfogande ställer ett årligt energibelopp på 2 % av nettoproduktionen i Edänge, mätt och levererat vid 132 kV vid kraftverket.

Energileveransen skall gälla så länge kraftverket är i drift, dock högst i 50 år. Förutom detta åtagande har bolaget förbundit sig att företa vissa rensningar i Edändeforsens nacke m. m.

Utan att här gå in på omfattningen av det erbjudande som bolaget under hand givit till kommunen finner utskottet det positivt att diskussioner förs med den utgångspunkt som nu angivits. En lösning enligt de principer som vägleder diskussionerna mellan kommunen och bolaget låter sig väl förena med uppfattningen om ett ökat samhälleligt inflytande över kraftproduktionen, något som i sin tur väl överensstämmer med vad som upptogs på valsedeln för linje 2 vid folkomröstningen om kärnkraft 1980.

Sammanfattningsvis förordar utskottet sålunda att projektet Edänge förs till planen. Eftersom projektet omfattas av FRP-riktlinjerna är det nödvändigt att dessa ändras. För närvarande gäller beträffande Ljusnan att FRP-riktlinjerna omfattar sträckan mellan Hede och Svegsjön (Härjedalsljusnan) och sträckan mellan Laforsen och A r b r å s j ö a r n a (Mellanljusnan). Med hänvisning till vad ovan anförts föreslås beträffande Ljusnan FRP-riktlinjerna omfatta sträckan mellan Hede och Svegsjön (Härjedalsljusnan) och sträckan mellan Laforsen och M a l m y r s t r ö m m e n (Mellanljusnan). Som ovan (avsnitt 3.2) framgått är FRP-skyddade älvar och älvräckor uppräknade i 11 kap. 1 § VL. Med den inställning utskottet nu redovisat föreslås en ändring i detta lagrum ske motsvarande den som förordats beträffande FRP-riktlinjerna. I bilaga till detta betänkande lägger utskottet fram ett sådant förslag till ändring i VL. Lagen föreslås träda i kraft den 1 juli 1985.

Vad nu anförts innebär att utskottet föreslår riksdagen att med anledning av motionerna 1126 (s) yrkande 1 och 2876 (m) yrkande 7 anta det vid detta betänkande fogade förslaget till lag om ändring i VL samt godkänna den ändring i FRP-riktlinjerna som i föregående stycke angivits. Vad i propositionen och i motion 2681 (vpk) yrkande 1 såvitt nu är i fråga föreslagits låter sig inte förenas med utskottets inställning. Dessa förslag avstyrks.

Som framgått ovan föreslås i propositionen att *Hylströmmen* inte skall föras till planen. I den under allmänna motionstiden 1985 väckta motionen 2681 (vpk) yrkande 1 såvitt nu är i fråga föreslås riksdagen besluta att Hylströmmen ej får exploateras för vattenkraftsutbyggnad.

Utskottet delar vad i propositionen föreslagits. I princip får motionärens förslag därmed anses tillgodosett. Emellertid bör riksdagens beslut enligt utskottets uppfattning inte ges den formen som motionären föreslagit. Med hänvisning härtill avstyrks motion 2681 (vpk) yrkande 1 såvitt nu är i fråga.

I den under allmänna motionstiden väckta motionen 1126 (s) yrkande 2 föreslås ett riksdagens tillkännagivande till regeringen att *Galván* bör föras till den kategori älvräckor som har högsta bevarandevärde. Som framgått ovan har regeringen i propositionen sedermera angivit att förut-

sättningar för närvarande saknas att föra Galvån till planen. Utskottet delar vad i propositionen anförts. Ett tillkännagivande enligt förslaget i motionen kan därvid inte anses tjäna något verkligt syfte, varför motionen avstyrks.

I motion 2866 (vpk) yrkande 1 såvitt nu är i fråga föreslås att *Hamre* i Ljusnan förs ur planen. Av propositionen (s. 134) framgår att projektet av regeringen prövats enligt VL och att regeringen därvid fann att företaget stred mot allmänna planeringssynpunkter och att det därför var otillåtet enligt VL. Ett accepterande av detta synsätt innebär att det inte föreligger tillräckliga skäl göra det i motion 2866 (vpk) yrkande 1, såvitt nu är i fråga, föreslagna tillkännagivandet. Utskottet har inte funnit anledning till annat ställningstagande än det som görs i propositionen. Med hänvisning härtill avstyrker utskottet förslaget i motionen.

Projektet *Runemo* fördes år 1984 till planen. I motion 2866 (vpk) yrkande 1 såvitt nu är i fråga föreslås att det förs ur planen.

Utskottet finner inte anledning föreslå riksdagen att ändra sitt tidigare ställningstagande. Motionen avstyrks i motsvarande del.

I motionerna 2681 (vpk) yrkande 2 och 2866 (vpk) yrkande 1 såvitt nu är i fråga föreslås ett riksdagens tillkännagivande till regeringen om att *vissa övriga projekt i Gävleborgs län* bör föras till planen. I motionerna anges att, som framgått ovan, Hylströmmen och Edänge inte bör ingå i planen. I stället bör vissa andra projekt ingå. Som exempel nämns i de båda motionerna bl. a. Alfta, Höljebro och Bergvik. I den förstnämnda motionen anförts också att en utbyggnad av minikraftverk bör vara möjlig.

De tre ovannämnda projekten ingick bland dem som övervägdes av vattenkraftsberedningen år 1983. De togs dock inte med i beredningens förslag och inte heller i regeringens. Om de ovan namngivna projekten eller andra som förs fram i motionerna är av den karaktären att de bör komma till utförande får en prövning av dem ske i den ordning VL föreskriver. Ett tillkännagivande enligt förslaget i motionerna är, vid en anslutning till denna uppfattning, inte erforderligt. Motionerna avstyrks såvitt nu är i fråga.

3.5 Ammersåns överledning

I betänkandet BoU 1983/84:30 behandlade utskottet våren 1984 Ammersåns överledning. Vad i den då behandlade propositionen och i motioner föreslagits kan sammanfattas på följande sätt.

Projektet innebär att vattnet i åns nedre del överleds genom en tunnel till sjön Gesunden. Samtidigt skall om- och tillbyggnader av fem kraftstationer i Indalsälven nedströms Gesunden göras. I dessa stationer avses det överledda vattnet utnyttjas. Stationerna är Krångede-Gammalänge, Hammarforsen, Svarthålsforsen och Stadsforsen. På förslag av bostadsutskottet beslöt riksdagen att överledningen och om- och tillbyggnaderna skulle

ingå i planen. Utskottet anförde emellertid att vissa särskilda förutsättningar borde beaktas och att vissa frågor ytterligare borde klarläggas. Exempel på sådana frågor är hur Ragunda kommun skall kunna tillföras ekonomisk ersättning utöver den som kan bli följden av prövningen enligt VL. Vidare borde övervägas hur utbyggnaden skall ske så att sysselsättningseffekten kan fördelas över en period om ungefär sex år. Frågor om fisket och vissa miljöfrågor borde också behandlas i de förordade övervägandena. Slutligen borde klargöras att nuvarande FRP-riktlinjer avseende Ammersån inte skall ändras, något som sålunda innebär att ytterligare utbyggnad av Ammersån inte kommer att ske.

I den i detta betänkande behandlade propositionen anfördes att Vattenfall fått tillstånd enligt VL till Stadsforsen 4 och att Bålforsens Kraft AB (BÅKAB) avser lämna in en ansökan avseende Ammersåns överledning till vattendomstolen under våren 1985. Det anges vidare i propositionen att övriga kraftföretag som berörs av överledningen också kommer att lämna in sina ansökningar till vattendomstolen. Föredragande statsrådet anför att hon erfarit att berörda företag inte vill föregripa den kommande prövningen enligt VL genom att dessförinnan träffa avtal om ekonomisk gottgörelse med kommunen men att företagen som en förberedelse för prövningen enligt VL inlett överläggningar om överledningen med kommunen.

Föredraganden, som uttrycker uppfattningen att det är väsentligt att kommunen kan ges en rimlig ersättning för det intrång som Ammersåns överledning medför vid en prövning enligt VL, erinrar om att enligt VL bygdeavgifter kan utgå. Dessa avgifter skall användas till allmänna ändamål i den berörda bygden. I propositionen anges att kommunerna blir huvudmottagare av bygdeavgifterna. Det anges även att avgiftsmedel kan ställas till kommunernas förfogande för framtida ändamål — medel som kan tas i anspråk för bildande av t. ex. en kommunal fond för bygdens näringsliv.

Slutsatsen av vad i propositionen redovisats innebär enligt föredraganden att tillräckliga möjligheter finns att inom ramen för VL kompensera kommunen enligt riksdagens beslut. En samordnad prövning enligt VL av överledningen och om- och tillbyggnaderna anges sålunda i propositionen böra ske. Regeringen bör enligt föredragande statsrådet förbehålla sig prövningen enligt VL både av överledningen och av om- och tillbyggnaderna. Genom denna samordning anser föredraganden att tillräckliga garantier skapats för att reglera bl. a. de ekonomiska frågor riksdagen särskilt pekat på.

Slutligen anges att vissa miljöfrågor utretts av Umeå universitet. Vad rör frågan om FRP-riktlinjerna beträffande Ammersån ovan Överammer anfördes att det inte är aktuellt från regeringens sida att föreslå någon ändring av dessa riktlinjer.

Sammanfattningsvis anser föredraganden att riksdagens önskemål om särskild redovisning från regeringen tillgodosetts samt att de slutliga vill-

koren för att beakta fiskets intressen, särskilda villkorsmedel m. m. slutligt kan regleras först i samband med regeringens prövning enligt VL. Genom projektet skapas sysselsättning under flera år.

Frågan om Ammersåns överledning tas upp i fem motioner. I fyra av dem, motionerna 2866 (vpk) yrkande 1, 2870 (fp) yrkande 5 och 2878 (c) yrkande 5, samtliga motionsyrkanden såvitt nu är i fråga, samt 2868 (vpk) föreslås att Ammersåns överledning tas ur planen. I korthet motiveras förslagen i motionerna med att skadorna på miljön är av den omfattningen att projektet inte bör komma till stånd. I motion 2868 anförts bl. a. att överledningen inte är en förutsättning för att om- och tillbyggnaderna skall vara ekonomiskt motiverade.

I den femte motionen — motion 2862 (s) — hemställs att riksdagen, med understrykande av vad i betänkandet BoU 1983/84:30 uttalats, beslutar ge regeringen till känna vad som anförts i motionen om inhämtande av beslutsunderlag för ersättnings-, miljö- och fiskefrågorna m. m. innan ställning tas till Ammersåns överledning. Motionärerna delar inte den i propositionen framförda uppfattningen att riksdagens beslut om en redovisning är tillgodosett. Bl. a. anförts att den utredning som Ragunda kommun begärt inte har utförts såvitt motionärerna har kunnat finna. Kommunen har inte heller fått några garantier om ekonomisk gottgörelse; den negativa påverkan på fisket och miljön som överledningen medfört har inte tillräckligt belysts.

Utskottet behandlar inledningsvis frågan om *Ammersåns överledning* skall tas ur planen. Utskottet, som även förra året hade att ta ställning till motioner i vilka motsvarande förslag fördes fram, vill erinra om att projektet förordades av vattenkraftsberedningen och att det är det kraftekonomiskt mest gynnsamma som presenterades för beredningen. Utskottet konstaterade emellertid vid 1984 års behandling att ytterligare redovisningar borde göras men att det trots denna inställning fanns tillräckliga skäl för uppfattningen att Ammersåns överledning kunde och borde ingå i vattenkraftsplanen. Utskottet, som vidhåller sitt ställningstagande om att överledningen bör ingå i planen, kommer i det följande att behandla behovet av dessa ytterligare redovisningar m. m. Vad nu anförts innebär ett avslag på motionerna 2866 (vpk) yrkande 1, 2868 (vpk), 2870 (fp) yrkande 5 och 2878 (c) yrkande 5, det förstnämnda och de båda sistnämnda yrkandena såvitt nu är i fråga.

Såvitt rör vad i propositionen och i motion 2862 (s) anförts om *särskild redovisning angående Ammersåns överledning* bör inledningsvis framhållas att i propositionen den uppfattningen förs fram att en överenskommelse om ekonomisk ersättning till Ragunda kommun bör bedömas inom ramen för VL. Bostadsutskottet anförde förra året att den särskilda redovisningen i denna del skulle syfta till att klarlägga hur ekonomisk ersättning skulle kunna tillföras kommunen utöver vad som kan bli följden av en prövning enligt VL. Utskottet vill betona vad i propositionen anförts om vikten av

att kommunen kan ges rimlig ersättning för intrånget av överledningen. Utskottet delar naturligtvis denna uppfattning och konstaterar att frågan uppenbarligen gäller utifrån vilken utgångspunkt kommande överväganden skall göras. Vad det närmast gäller är om dessa överväganden skall göras enligt VL eller i annan ordning. Vid en sådan bedömning finner utskottet anledning att upprepa sitt tidigare ställningstagande om att överläggningarna mellan parterna bör ske såsom utskottet förordade år 1984 och som nu redovisats. Utskottet kan sålunda inte ställa sig bakom den uppfattning som i propositionen tillskrivs de av överledningen berörda företagen och som går ut på att dessa företag inte vill föregripa kommande prövning enligt VL genom att dessförinnan träffa avtal om ekonomisk gottgörelse med kommunen. Huruvida en ekonomisk gottgörelse verkligen kommer att träffas inom ramen för VL eller i annan ordning kan avgöras först när parterna verkligen överlagt i frågan. Med den uppläggning av ärendet som de berörda företagen tydligen förespråkar utesluts denna valmöjlighet, något som knappast kan anses lämpligt och som i vart fall inte ligger i linje med den ordning som utskottet förra året förespråkade och som riksdagen då ställde sig bakom.

Beträffande de nu förordade överläggningarna vill utskottet — utan att här närmare gå in på uppläggningarna av dem — erinra om vad ovan anförts om vissa inledande överläggningar som förts beträffande Edänge kraftverk mellan Ljusdals kommun och berört kraftföretag om ett vederlag till kommunen beräknat som viss andel av nettoproduktionen levererad kraft. En sådan ordning låter sig, som utskottet ser det, väl förena med vad som vid folkomröstningen om kärnkraft 1980 upptogs på valsedeln för linje 2 och som bl. a. innebär att samhällets inflytande över kraftproduktionen borde stärkas.

Vad nu anförts om kommande förhandlingar beträffande ekonomisk gottgörelse till Ragunda kommun innebär sålunda att utskottet vidhåller sin tidigare uppfattning om utgångspunkterna för hur förhandlingarna bör bedrivas.

Vad beträffar övriga frågor som utskottet aktualiserade förra året — miljöfrågorna, fisket och sysselsättningsfrågorna — utgår utskottet från att även dessa görs till föremål för ytterligare bedömningar. Utskottet har noterat vad i propositionen anförts om att vissa utredningar om bl. a. miljöfrågor gjorts men finner det motiverat att ytterligare överväganden görs beträffande de i detta stycke nämnda områdena. Även dessa överväganden bör med fördel kunna genomföras fristående från prövningen enligt VL även om ersättningsanspråk m. m. naturligen sker inom ramen för VL.

Såvitt rör sysselsättningsfrågorna är dessa av stor vikt i sammanhanget. Utskottet finner det också beträffande dessa frågor angeläget att särskilda överväganden skyndsamt genomförs.

Vad utskottet nu med anledning av propositionen och motionen 2862 (s)

anfört om ytterligare överläggningar beträffande ekonomisk gottgörelse, sysselsättnings-, miljö- och fiskefrågorna bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Utskottet, som förutsätter att de förordade överläggningarna sker skyndsamt, anser att regeringen för riksdagen i lämpligt sammanhang redovisar resultatet av överläggningarna.

3.6 Övriga frågor

Vad i *propositionen* i övrigt anförts har — såvitt propositionen behandlas i detta betänkande — inte givit utskottet anledning till erinran eller särskilt uttalande.

3.7 Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *prövningssystemets uppbyggnad* att riksdagen avslår motion 1984/85:2876 yrkande 6,
2. beträffande *Strängsforsen* att riksdagen avslår motion 1984/85:2867,
3. beträffande *Klippen och Fliseryd* att riksdagen avslår motionerna 1984/85:2866 yrkande 1 och 2870 yrkande 5 båda yrkandena såvitt nu är i fråga,
4. beträffande *Sikfors* att riksdagen avslår motionerna 1984/85:2866 yrkande 1 och 2870 yrkande 5 båda yrkandena såvitt nu är i fråga,
5. beträffande *Hårkan* att riksdagen avslår motionerna 1984/85:2866 yrkande 1 och 2878 yrkande 5 båda yrkandena såvitt nu är i fråga,
6. beträffande *Råneälven m. fl. projekt* att riksdagen avslår motion 1984/85:2866 yrkande 1 såvitt nu är i fråga,
7. beträffande *Slagnäs* att riksdagen med bifall till regeringens förslag avslår motion 1984/85:2866 yrkande 1 såvitt nu är i fråga,
8. beträffande *Mangen — Viggen* att riksdagen med bifall till regeringens förslag avslår motion 1984/85:2866 yrkande 1 såvitt nu är i fråga,
9. beträffande *Ajaure m. fl. projekt* att riksdagen avslår motion 1984/85:2866 yrkande 1 såvitt nu är i fråga,
10. beträffande *Edänge* att riksdagen med anledning av motionerna 1984/85:1126 yrkande 1 och 2876 yrkande 7 samt med avslag på regeringens förslag och motion 1984/85:2681 yrkande 1, detta yrkande såvitt nu är i fråga, antar i bilaga till detta betänkande fogat och som utskottets lydelse betecknat förslag till lag om ändring i vattenlagen (1983:291) och godkänner vad

utskottet förordat om ändring av riktlinjerna i den fysiska riksplaneringen,

11. beträffande *Hylströmmen* att riksdagen med bifall till regeringens förslag avslår motion 1984/85:2681 yrkande 1 såvitt nu är i fråga,
12. beträffande *Galvån* att riksdagen med bifall till regeringens förslag avslår motion 1984/85:1126 yrkande 2,
13. beträffande *Hamre* att riksdagen avslår motion 1984/85:2866 yrkande 1 såvitt nu är i fråga,
14. beträffande *Runemo* att riksdagen avslår motion 1984/85:2866 yrkande 1 såvitt nu är i fråga,
15. beträffande *vissa övriga projekt i Gävleborgs län* såvitt de inte behandlats under 10—14 ovan att riksdagen med bifall till regeringens förslag avslår motionerna 1984/85:2681 yrkande 2 och 2866 yrkande 1, det sistnämnda yrkandet såvitt nu är i fråga,
16. beträffande *Ammersåns överledning* att riksdagen avslår motionerna 1984/85:2866 yrkande 1, 2868, 2870 yrkande 5 och 2878 yrkande 5, det förstnämnda och de båda sistnämnda yrkandena såvitt nu är i fråga,
17. beträffande *särskild redovisning angående Ammersåns överledning* att riksdagen med anledning av regeringens förslag och motion 1984/85:2862 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,
18. beträffande *propositionen i övrigt* såvitt den behandlas i detta betänkande att riksdagen godkänner vad i regeringsprotokollet förordats.

Stockholm den 9 maj 1985

På bostadsutskottets vägnar

OSKAR LINDKVIST

Närvarande: Oskar Lindkvist (s), Rolf Dahlberg (m), Thure Jadestig (s), Knut Billing (m), Magnus Persson (s), Bertil Danielsson (m), Birgitta Hambræus (c), Per Olof Håkansson (s), Lennart Nilsson (s), Margareta Gard (m), Kerstin Ekman (fp), Tore Claeson (vpk), Margareta Palmqvist (s), Rune Evensson (s) och Agne Hansson (c).

Reservationer

1 Strängsforsen (mom. 2)

Tore Claeson (vpk) anser att

dels den del av utskottets betänkande på s. 6 som börjar "Nu liksom" och slutar "avstyrks sålunda" bort lyda:

För ungefär ett år sedan konstaterade bostadsutskottet i betänkandet BoU 1983/84:30 (s. 21) att projektet Strängsforsen i Klarälven var föremål för regeringens prövning. Ännu har inget beslut i ärendet fattats. Det finns anledning att erinra om att representativa lokala politiska organisationer klart och entydigt tagit ställning mot en utbyggnad av Strängsforsen. I riksdagen har (s) och (vpk) förordat att projektet inte borde komma till utförande.

Det finns med den prövningsordning som gäller därför övertygande motiv att hävda att FRP-riktlinjerna skall ändras så att Strängsforsen undantas från utbyggnad. En ändring av riktlinjerna innebär att tillstånd till utbyggnad inte kan ges av regeringen eller annat prövningsorgan. För närvarande omfattas i Klarälven sträckan mellan Kärrbäcksstrand och Edebäck. Riktlinjerna bör ändras så att sträckan mellan *Höljes* och Edebäck omfattas av dem. En motsvarande ändring av VL 11 kap. 1 § bör göras. Förslag om ändringar bör skyndsamt föreläggas riksdagen.

Vad utskottet nu med anledning av motion 2867 (vpk) anfört om ändring av FRP-riktlinjerna och VL bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels utskottet under 2 bort hemställa

2. beträffande *Strängsforsen* att riksdagen med anledning av motion 1984/85:2867 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

2 Klippen och Fliseryd (mom. 3)

Kerstin Ekman (fp) och Tore Claeson (vpk) anser att

dels den del av utskottets betänkande på s. 6 som börjar "Med hänvisning" och slutar "och Fliseryd" bort lyda:

I reservation 6 av (fp) och (vpk) till bostadsutskottets betänkande BoU 1983/84:30 behandlades bl. a. projekten Klippen och Fliseryd.

Beträffande *Klippen* i Umeälven bör erinras om att projektet avvisades av folkpartiregeringen i ett beslut år 1979. Miljöskadorna av en utbyggnad blir stora. Inga nya omständigheter har tillkommit som gör det motiverat att förorda att projektet skall vara kvar i planen. En lång rad remissinstanser har dessutom avstyrkt projektet.

Projektet *Fliseryd* i Emån bör undantas från planen bl. a. på grund av de stora miljöskador en utbyggnad skulle medföra. Projektet har stora negativa verkningar för fisket. I proposition 1983/84:160 angavs att planverket och länsstyrelsen i Kalmar län förordade ytterligare utredning. Vid beredningen av ärendet förra året framkom vid uppvaktningar inför utskottet ytterligare synpunkter som ger underlag för ställningstagandet att projektet bör undantas.

Vad nu anförts om att Klippen och Fliseryd skall föras ur planen bör riksdagen med bifall till motionerna 2866 (vpk)' och 2870 (fp) som sin mening ge regeringen till känna.

dels utskottet under 3 bort hemställa

3. beträffande *Klippen och Fliseryd* att riksdagen med anledning av motionerna 1984/85:2866 yrkande 1 och 2870 yrkande 5 båda yrkandena såvitt nu är i fråga som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

3 Hårkan (mom. 5)

Birgitta Hambræus (c), Kerstin Ekman (fp), Tore Claeson (vpk) och Agne Hansson (c) anser att

dels den del av utskottets betänkande på s. 6 som börjar "*Hårkan i*" och slutar "fråga, avstyrks" bort lyda:

I reservationerna 9 och 10 (c), (fp) och (vpk) till bostadsutskottets yttrande BoU 1984/85:5 y behandlas den omfattning av tillskottet till vattenkraftsplanen som behövs för att planen skall ge en vattenkraftsproduktion om ca 66 TWh/år, vilket är den nivå som riksdagen beslutat att vattenkraften bör bidra med i vår energibalans.

Som bl. a. i dessa reservationer visas finns goda möjligheter att ge planen en mindre omfattning än enligt regeringens uppfattning.

Vad i reservationerna anförts innebär att vissa av de projekt som en majoritet (s), (m) av riksdagen förra året beslöt skulle ingå i planen kan utgå. Ett sådant projekt är Hårkan i Indalsälven.

När utskottet förra året behandlade frågan anfördes att de berörda kommunerna liksom länsstyrelsen i Jämtlands län, fiskeristyrelsen, naturvårdsverket, planverket, kammarkollegiet, Älvräddarnas samorganisation, Vetenskapsakademien, Centerns ungdomsförbund, folkpartiet och vänsterpartiet kommunisterna i Jämtland, Aktionsgruppen Rädda Hårkan m. fl. ansett att projektet borde utgå ur planen. Skäl att motsätta sig projektet är bl. a. älvsträckans läge nära Östersund, dess tillgänglighet och dess betydelse för fiske och kulturminnesvård.

Utskottet delar vad remissinstanserna anförts något som också innebär en anslutning till reservation 3 av (c), (fp) och (vpk) till betänkandet BoU 1983/84:30 (s. 32—33) och till de nu aktuella motionerna 2866 (vpk) och

2878 (c). Riksdagen bör med anledning av motionerna som sin mening ge regeringen till känna vad nu anförts.

dels utskottet under 5 bort hemställa

5. beträffande *Hårkan* att riksdagen med anledning av motionerna 1984/85:2866 yrkande 1 och 2878 yrkande 5 båda yrkandena såvitt nu är i fråga som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

4 Råneälven m. fl. projekt (mom. 6—9)

Tore Claeson (vpk) anser att

dels den del av utskottets betänkande som på s. 6 börjar "Inte heller" och på s. 7 slutar "avstyrks sålunda",

dels den del av utskottets betänkande på s. 7 som börjar "Som framgår" och slutar "i fråga" och

dels den del av utskottets betänkande på s. 7 som börjar "Även om" och slutar "i planen" bort lyda:

Som framgår av motion 2866 (vpk) finns goda möjligheter att erhålla en vattenkraftsutbyggnad av 2,5 TWh/år om planen ges en omfattning av 3,0 TWh. Såvitt planen inte behandlats ovan och såvitt den inte avser Gävleborgs län som behandlas nedan bör följande projekt utgå ur planen nämligen Råneälven, Övre Gideälven, Hinnsjöån i Nätraån, Vojmån och Meåforsen i Ångermanälven, Brunnsberg och Van i Dalälven, Hallstahammar i Kolbäcksån samt Vårsjö och Mangel—Viggen i Klarälven. Dessutom bör Slagnäs i Skellefteälven modifieras.

För att den erforderliga omfattningen skall uppnås bör följande projekt föras till planen nämligen Ajaure i Umeälven, Kvarnsveden, Domnarvet och Avestaforsen i Dalälven, Björnåsen i Klarälven och tillsatsaggregat vid ett flertal kraftverk i Klarälven, vidare projekten Vilhelmina, Borgå och Borgsjö i Ångermanälven samt Kimstad i Motala ström. Dessutom bör vissa projekt i Gävleborgs län föras till planen. Dessa projekt behandlas i reservation 8.

Vad i motionen förordats om planens omfattning såvitt denna nu behandlas samt vid en anslutning till vad i motionen förordats om planernas utformning för Gävleborgs län innebär att planen kommer att innehålla projekt med en omfattning om drygt 3,0 TWh. Denna omfattning är, som framgått ovan, fullt tillräcklig för att uppnå ett tillskott om 2,5 TWh/år.

Den utformning av planen som nu förordas är i allt väsentligt en uppföljning av motsvarande förslag från vpk år 1984 (mot. 1983/84:2826). Jämfört med 1984 års förslag har i motionen förordats att Mangel—Viggen i Klarälven utgår ur planen. Detta projekt föreslås nu av regeringen tas med i planen. Beträffande projektet kan sammanfattningsvis anföras att de vattendrag som kan komma att exploateras ligger i ett mycket

attraktivt friluftsområde. En utbyggnad enligt de presenterade planerna innebär att Viggensjöarna korttidsregleras något som i sin tur medför att strandzonen praktiskt taget blir utarmad på växt- och djurliv. Likaledes innebär den föreslagna regleringen i sjön Mängen bl. a. att sjöns biologiska liv skadas allvarligt samt att strandvegetationen utarmas. Sjöns betydelse för turismen kommer att minska betydligt. Sammantaget finns goda motiv för att utbyggnaden inte förverkligas.

Utskottet ställer sig sålunda bakom förslaget i motion 2866 yrkande I såvitt nu är i fråga och förordar att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att en alternativ plan enligt motionärernas förslag bör utarbetas.

dels utskottet under 6—9 bort hemställa

6—9. beträffande *Råneälven m. fl. projekt* att riksdagen med bifall till motion 1984/85:2866 yrkande I såvitt nu är i fråga som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

5 Edänge (mom. 10)

Birgitta Hambraeus (c), Kerstin Ekman (fp), Tore Claeson (vpk) och Agne Hansson (c) anser att

dels den del av utskottets betänkande som på s. 9 börjar "Med anledning" och på s. 10 slutar "förslag avstyrks" bort lyda:

Som framgår av utskottets betänkande avstyrks projektet Edänge av många av de remissinstanser som yttrat sig över promemorian (Ds I 1984:26) Komplettering av planen för vattenkraftsutbyggnad. Dessa remissinstanser är bl. a. den berörda kommunen, Ljusdal, samt fiskeristyrelsen, naturvårdsverket, planverket, kammarkollegiet, Vetenskapsakademien, Svenska naturskyddsföreningen, Gävleborgs naturvårdsförbund, Älvräddarnas samorganisation, Bollnäs kommun, Sportfiskarna, Rädda Ljusnan, Uppsalagruppen Rädda Ljusnan, LRF i Järvsö, Ljusdals miljövårdsförening, Flugfiskarna i Gävle, Gävleborgs botaniska sällskap, flera privatpersoner samt vpk, fp, kds och Rädda Ljusdalsbygden i Ljusdal. För en utbyggnad talar endast AB Hälsingekraft, Byggnadsavdelning 27 och Svenska kraftverksföreningen. Länsstyrelsen i Gävleborgs län anser att en utbyggnad av Edänge bör komma i fråga före en utbyggnad av Galvån och Voxnan, men efter en utbyggnad av Ängraån.

Som framgår av det ovan redovisade har en massiv remissopinion tagit ställning mot en utbyggnad. Nedan redovisas vissa av motiven för ett sådant ställningstagande.

Den aktuella älvsträckan har ett så högt bevarandevärde att den omfattas av riktlinjerna i den fysiska riksplaneringen. Därmed är det inte möjligt att bygga Edänge kraftverk. Projektet har tidigare prövats enligt vattenlagen. Ett genomförande av projektet strider därför mot allmänna plane-

ringssynpunkter. Det är sålunda otillåtet enligt vattenlagen. Det avslogs därför av den dåvarande regeringen år 1979.

Edängeområdet har en natur av riksintresse. Naturvårdsverket har framhållit att ett för landet representativt men samtidigt unikt storälvlandskap stympas om området exploateras. Området är också av intresse för kulturminnesvärden och för det rörliga friluftslivet. Ljusdals kommunfullmäktige har flera gånger beslutat uttala att Mellanljusnan även fortsättningsvis bör ingå i den fysiska riksplaneringen och därmed undantas från utbyggnad.

Ett förverkligande av projektet innebär bl. a. att tre åretruntbostäder och nio fritidshus däms över och att stora arealer mark sätts under vatten samt att Edeforsen och Edängforsen försvinner för alltid. Flora och fauna förändras genom att många växt- och djurarter försvinner.

En upprustning och effektivisering av det befintliga kraftverket i Edeforsen skulle innebära att de ovan uppräknade konsekvenserna inte uppstår. En upprustning av kraftverket ger såväl arbetstillfällen som ett inte obetydligt energitillskott.

Slutligen kan nämnas att projektet Edänge inte föreslogs ingå i vattenkraftsplanen vare sig av vattenkraftberedningen år 1983 eller av regeringen 1984 och 1985. Utskottet delar den uppfattning som beredningen hade i ärendet en uppfattning som sålunda också fått stöd av regeringen och i den under allmänna motionstiden 1985 väckta motionen 2681 (vpk).

Utskottet tillstyrker med hänvisning till vad som anförts regeringens förslag och motion 2681 (vpk). Motionerna 1126 (s) och 2876 (m) i vilka yrkas att projektet skall föras till planen avstyrks sålunda.

dels utskottet under 10 bort hemställa

10. beträffande *Edänge* att riksdagen med bifall till regeringens förslag och motion 1984/85:2681 yrkande 1 såvitt nu är i fråga avslår motionerna 1984/85:1126 yrkande 1 och 2876 yrkande 7,

6 Edänge (mom. 10, motiveringen)

Rolf Dahlberg, Knut Billing, Bertil Danielsson och Margareta Gard (alla m) anser att den del av utskottets betänkande på s. 10 som börjar "Utan att" och slutar "kärnkraft 1980" bort utgå.

7 Hylströmmen och Hamre (mom. 11 och 13)

Kerstin Ekman (fp) och Tore Claeson (vpk) anser att

dels den del av utskottets betänkande på s. 10 som börjar "Utskottet delar" och slutar "i fråga",

dels den del av utskottets betänkande på s. 11 som börjar "I motion" och slutar "i motionen" bort lyda:

Regeringen har funnit att projektet Hamre i Ljusnan strider mot allmänna planeringssynpunkter och att det därför är otillåtet enligt VL. För att emellertid undanröja all tvekan bör den berörda älvsträckan undantas genom att den omfattas av FRP-riktlinjerna och sedermera kommer att skyddas enligt naturresurslagen.

Samma bedömning gäller beträffande Hylströmmen i Voxnan. Projektet har visserligen av regeringen inte förts till planen. För ökad klarhet och visshet om att detta projekt inte kommer att förverkligas bör även detta projekt omfattas av FRP-riktlinjerna och skyddas enligt naturresurslagen.

Vad utskottet nu anfört om dessa båda projekt bör riksdagen med anledning av motionerna 2681 (vpk) och 2866 (vpk) som sin mening ge regeringen till känna.

dels utskottet under 11 och 13 bort hemställa

11 och 13. beträffande *Hylströmmen och Hamre* att riksdagen med anledning av motionerna 1984/85:2681 yrkande I och 2866 yrkande I båda yrkandena såvitt nu är i fråga som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

8 Vissa projekt i Gävleborgs län (mom. 14 och 15)

Tore Claeson (vpk) anser att

dels den del av utskottets betänkande på s. 11 som börjar "Utskottet finner" och slutar "i fråga" bort lyda:

Utskottet har ovan godkänt regeringens förslag och förslaget i motion 2681 (vpk) om att Edänge inte skall ingå i vattenkraftsplanen och avstyrkt de däremot ställda motionerna 1126 (s) och 2876 (m).

I (vpk)-motionerna 2681 och 2866 läggs fram alternativa förslag till utformningen och omfattningen av vattenkraftsplanen för Gävleborgs län. De av motionärerna framförda alternativen har utformats så att den beräknade sysselsättningen blir minst lika stor som om Edänge skulle byggts. Kraftnyttan blir praktiskt taget lika stor vid den alternativa utformningen som den skulle blivit om Edängeprojektet förverkligats. Alternativet bör ges en utformning som innebär att till vattenkraftsplanen för Gävleborgs län förs Edeforsen, Alfta, Bergvik, Höljebro, Krokströmmen, Forsbacka, Sunnerstaholm, tio minikraftverk samt diverse vardagsrationaliseringar.

Ur planen bör föras Runemo i Voxnan eftersom det inte behövs för att planen skall ges den erforderliga omfattningen och då det av miljömässiga skäl inte bör komma till utförande.

Vad utskottet nu anfört om omfattningen och utformningen av vattenkraftsplanen för Gävleborgs län bör riksdagen med anledning av motionerna 2681 (vpk) och 2866 (vpk) som sin mening ge regeringen till känna.

dels utskottet under 14 och 15 bort hemställa

14—15. beträffande *vissa projekt i Gävleborgs län* att riksdagen med anledning av motionerna 1984/85: 2681 yrkande 2 och 2866 yrkande 1 det sistnämnda yrkandet såvitt nu är i fråga som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

9 Ammeråns överledning (mom. 16)

Birgitta Hambraeus (c), Kerstin Ekman (fp), Tore Claeson (vpk) och Agne Hansson (c) anser att

dels den del av utskottets betänkande på s. 13 som börjar "Utskottet behandlar" och slutar "i fråga" bort lyda:

I reservation 4 (c), (fp) och (vpk) till betänkandet BoU 1983/84:30 erinrades om att projektet avstyrktes bl. a. av fiskeristyrelsen, naturvårdsverket, riksantikvarieämbetet, kammarkollegiet och Älvräddarnas samorganisation. Ammerån, som i dag är helt outbyggd har bedömts vara en av de mest skyddsvärda älvsträckorna i hela landet. Ragunda kommun har framhållit vikten av att ytterligare utredningar görs om projektet. Vattenkraftberedningen konstaterade år 1983 att projektet medförde konflikter med motstående intressen. Ammerån är landets kalkrikaste älv och det vattendrag som längst kan motstå försurningen.

Utskottet delar vad remissinstanserna och vattenkraftberedningen anfört om att projektet är i högsta grad skyddsvärt. Den uppfattningen som i skilda sammanhang förts fram och som går ut på att överledningen är en förutsättning för om- och tillbyggnad av kraftstationerna Krångede—Gammalänge, Hammarforsen, Svarthålsforsen och Stadsforsen i Indalsälven nedströms Gesunden har tidigare tillbakävisats. Att effektiviseringarna kan ske och kommer att ske även om Ammeråns överledning inte genomförs anfördes i den ovannämnda reservationen. Där anfördes att moderniseringen av Svarthålsforsen pågår. Det kan nu tilläggas att i propositionen anges att vattenfallsverket fått tillstånd enligt VL till ombyggnad m. m. av Stadsforsen 4. Det nu anförda visar att vad som anfördes i reservationen i denna del har besannats. Liknande synpunkter förs fram i den nu aktuella motionen 2868 (vpk). I sammanhanget kan erinras om att sysselsättningseffekten av om- och tillbyggnaderna i vattenkraftsplanen har beräknats vara ca tio gånger större än vid överledningen.

Utskottet konstaterar att delvis nya förutsättningar beträffande överledningen föreligger och att därmed ytterligare motiv finns att föra Ammeråns överledning ur planen. Det kan inte heller med hänvisning till behovet av energi anses motiverat att överledningen ligger kvar i planen. Behovet av energi minskar nämligen. Tidigare beräknades behovet av energi öka. Vidare råder en stor osäkerhet om den minimitappning som måste bli följden om inte helt oersättliga miljö- och naturvärden skall gå till spillo.

Det bör också erinras om att kraftbolagen redan förfogar över 96 % av vattendragen i Ragunda kommun.

Slutligen bör erinras om att en delvis ny syn på rekreationspolitiken föreligger, något som får stor betydelse inte minst beträffande Jämtlands län där turismen redan nu är den största näringsgrenen. Denna nya syn på turism och rekreation är ytterligare ett motiv att undanta överledningen.

Vad utskottet nu anfört innebär en anslutning till motionerna 2866 (vpk), 2868 (vpk), 2870 (fp) och 2878 (c). Riksdagen bör med anledning av dessa motioner som sin mening ge regeringen till känna att överledningen bör föras ur planen.

dels utskottet under 16 bort hemställa

16. beträffande *Ammeråns överledning* att riksdagen med anledning av motionerna 1984/85:2866 yrkande 1, 2868, 2870 yrkande 5 och 2878 yrkande 5 det förstnämnda och de båda sistnämnda såvitt nu är i fråga som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

10 Särskild redovisning angående Ammeråns överledning (mom. 17)

Birgitta Hambræus (c), Kerstin Ekman (fp), Tore Claeson (vpk) och Agne Hansson (c) anser — vid bifall till reservation 9 — att

dels den del av utskottets betänkande som på s. 13 börjar "Såvitt rör" och på s. 15 slutar "av överläggningarna" bort lyda:

Utskottet har ovan tillstyrkt motionsförslag (c), (fp) och (vpk) om att Ammeråns överledning bort föras ur planen. Skäl saknas därför att tillstyrka vad i propositionen förordats om den fortsatta handläggningen av projektet eller motion 2862 (s) med dess begäran om ytterligare överväganden i ärendet. Frågan om ekonomisk gottgörelse är mot denna bakgrund ointressant. Den lokala opinionen anser att "Ammerån inte är till salu och därför skall bevaras orörd".

dels utskottet under 17 bort hemställa

17. beträffande *särskild redovisning angående Ammeråns överledning* att riksdagen inte godkänner vad i regeringsprotokollet förordats och avslår motion 1984/85:2862,

11 Särskild redovisning angående Ammersåns överledning (mom. 17)

Rolf Dahlberg, Knut Billing, Bertil Danielsson och Margareta Gard (alla m) anser — vid bifall till utskottets hemställan under 16 — att den del av utskottets betänkande som på s. 13 börjar "Såvitt rör" och på s. 15 slutar "av överläggningarna" bort lyda:

Utskottet som enligt vad som framgått ovan vidhåller sin uppfattning från 1984 om att Ammersåns överledning skall ingå i planen delar den i propositionen framförda uppfattningen att VL ger tillräckliga möjligheter att kompensera kommunen.

Det är sålunda inte erforderligt med någon särskild redovisning i ärendet. Med hänvisning till vad nu anförts avstyrker utskottet motion 2862 (s) med dessa begäran om inhämtande av särskilt beslutsunderlag. Den ordning som i propositionen angivits för prövningen av Ammersåns överledning godtas således av utskottet.

dels utskottet under 17 bort hemställa

17. beträffande *särskild redovisning angående Ammersåns överledning* att riksdagen med bifall till vad i regeringsprotokollet förordats avslår motion 1984/85:2862,

Särskilda yttranden

1 Planens omfattning

Birgitta Hambræus och Agne Hansson (c) anför:

I ett särskilt yttrande till bostadsutskottets betänkande BoU 1983/84:30 erinrades om att representanter för centerpartiet och folkpartiet reserverade sig mot riksdagens beslut (CU 1981/82:33) att hos regeringen begära den plan för vattenkraftsutbyggnad som behandlas i det ovannämnda betänkandet från bostadsutskottet och i nu föreliggande betänkande. I det särskilda yttrandet anfördes även att den nivå — 66 TWh — till vilken vattenkraften skulle byggas ut utgick från prognoserna för elförbrukningen på 1970-talets mitt. I dessa prognoser beräknades en elförbrukning som enligt vad som sedermera visats vida översteg den faktiska.

Dessutom bör erinras om att ett tillskott till planen om 2,5 TWh är tillräckligt för att ge planen en erforderlig omfattning. Vi har givit uttryck för denna uppfattning tidigare och senast i en avvikande mening i det nyligen avlämnade yttrandet BoU 1984/85:5 y.

Vår uppfattning innebär att det finns grundad anledning att hävda att flera av projekten som ingår i planen inte bör bli aktuella för utbyggnad. Ett sådant projekt är Fliseryd i Emån. Ett förverkligande av detta projekt skulle innebära ett så ringa krafttillskott att det inte bör komma till utförande. Miljöskadorna vid en utbyggnad skulle däremot bli stora. Det är möjligt att spara även andra projekt som ingår i planen utan att för den skull planens omfattning överges.

2 Sikfors

Kerstin Ekman (fp) och Tore Claeson (vpk) anför:

I motionerna 2866 (vpk) och 2870 (fp) behandlas projektet Sikfors i Piteälven. I motionerna föreslås att det modifieras (vpk-motionen) eller att det förs ur planen (fp-motionen). Som framgår av propositionen (s. 134) har regeringen prövat projektet enligt vattenlagen och funnit att hinder inte mötte mot att det genomförs. Vi delar inte denna uppfattning men i det läge som uppkommit anser vi det inte meningsfullt att genom motioner i riksdagen i vanlig ordning begära att projektet förändras eller helt utgår ur vattenkraftsplanen.

3 Ett ökat samhälleligt inflytande över vattenkraftsproduktionen

Tore Claeson (vpk) anför:

I betänkandet anför utskottsmajoriteten (s), (m) att projektet Edänge i Ljusnan bör föras till planen samt att projektet Ammeråns överledning fortfarande bör ingå i planen. I reservationer (c), (fp) och (vpk) har utförligt motiverats att båda projekten lämnas utanför planen.

Vid en behandling av de båda projekten finner utskottets s-ledamöter det positivt att vid kommande prövning enligt vattenlagen m. m. det övervägs hur projekten skall förverkligas med inriktningen på ett ökat samhällsinflytande över den produktion av vattenkraft som blir följden av en utbyggnad.

Jag har ingen anledning att motsätta mig ett ökat samhälleligt inflytande över vattenkraftsproduktionen, tvärtom, en sådan inriktning ligger helt i linje med vad i vpk-motioner tidigare förordats. I sammanhanget kan erinras om vad i en vpk-reservation i bostadsutskottet (BoU 1983/84:30 s. 44) år 1984 anfördes i frågan. I reservationen föreslogs bl. a. att regeringen snarast skulle ta upp överläggningar med AB Hälsingekraft i syfte att överföra Edeforsens kraftverk till statens vattenfallsverk. I motion 1983/84:1057 (vpk) som behandlades av bostadsutskottet år 1984 anfördes att ett ökat samhälleligt inflytande i Krångede bör innebära att överledningen inte kommer till stånd.

Vpk:s ställningstagande i det nu aktuella betänkandet beträffande Edänge och Ammeråns överledning innebär således inte att vpk släppt kravet om ett ökat samhälleligt inflytande. Emellertid måste naturligtvis den primära bedömningen om utbyggnad eller ej bli avgörande. Först vid ett ställningstagande för en utbyggnad blir det aktuellt att hävda kravet om ett ökat samhälleligt inflytande. Vid den bedömning som (vpk) med anledning av motioner (c), (fp) och (vpk) gjort om att projekten inte skall byggas ut saknas anledning att diskutera hur ett ökat samhällsinflytande skall förverkligas beträffande dessa projekt.

4 Älvars namnformer

Birgitta Hambraeus (c), Kerstin Ekman (fp) samt Tore Claeson (vpk) anför:

Vid beredningen av förslaget till ny vattenlag hösten 1982 tog civilutskottet upp frågan om namnformer på de älvar och älvsträckor som då var aktuella att räkna upp i vattenlagen. Civilutskottet hade inhämtat yttrande i frågan från lantmäteriverket, som i sin tur hört ortnamnsarkivet i Uppsala. Lantmäteriverket anförde att de allmänna kartorna borde vara vägledande vid återgivningen av ortnamn i officiella sammanhang.

Beträffande Ammerån anfördes att formen Ammersån borde användas då denna form enligt ortnamnsarkivet är den vanligaste.

Vi kan ansluta oss till den princip som lantmäteriverket anser bör tillämpas beträffande älvar och älvsträckors namnformer. Emellertid måste stor hänsyn tas till vilken namnform som faktiskt används i det område där den aktuella älven finns. Beträffande Ammerån har utskottet under beredningen av ärendet från lokalbefolkningen fått upplysningar om att namnformen skall vara Ammerån. Denna namnform finns också på de flesta kartor. Enligt vår uppfattning bör namnformen fortfarande vara Ammerån. Vi förutsätter att regeringen innan förslag till naturresurslagen läggs fram låter det lokala namnskicket i detta fall tillmätas stor vikt.

Av utskottet tillstyrkt (mom. 10)

Bilaga

Förslag till**Lag om ändring i vattenlagen (1983: 291)**

Härigenom föreskrivs att 11 kap. 1 § VL (1983: 291) skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***11 kap.**

1 § Regeringen skall pröva tillåtligheten av följande slag av vattenföretag, nämligen

1. vattenkraftverk som är avsedda för en installerad generatoreffekt av minst 20 000 kilowatt,

2. vattenregleringar med en större vattenståndsskillnad mellan dämnings- och sänkingsgränserna än två meter under året eller en meter under veckan samt regleringar med mindre vattenståndsskillnad än som har angetts nu, om därigenom skall utnyttjas ett vattenmagasin av minst 100 miljoner kubikmeter under året eller tio miljoner kubikmeter under veckan,

3. vattenöverledningar eller andra vattenbortledningar från vattendrag eller sjöar med en normal oreglerad lågvattenföring av minst en kubikmeter i sekunden i bortledningspunkten respektive utloppet, om den vattenföring som skall tas i anspråk överstiger en femtedel av den normala oreglerade lågvattenföringen och det inte är uppenbart att bortledningen kan ske utan olägenhet av betydelse för allmänna intressen,

4. andra vattenkraftverk och andra vattenregleringar eller vattenöverledningar för vattenkraftändamål, om

a) företaget avser någon av följande älvar, nämligen Torne älv, Kalix älv, Pite älv och Vindelälven,

b) företaget avser någon av de älvar eller älvsträckor som anges i följande uppställning

4. andra vattenkraftverk och andra vattenregleringar eller vattenöverledningar för vattenkraftändamål, om

a) företaget avser någon av följande älvar, nämligen Torne älv, Kalix älv, Pite älv och Vindelälven,

b) företaget avser någon av de älvar eller älvsträckor som anges i följande uppställning

Älv	Sträcka
Klärälven	sträckan mellan Kärrbackstrand och Edebäck
Dalälven	Västerdalälven uppströms Hummelforsen och nedströms Skifsforsen, Österdalälven uppströms Trängslet samt sträckan mellan Näs och Hedesundafjärdarna
Ljusnan	sträckan mellan Hede och Svegsjön (Härjedalsljusnan) och

Älv	Sträcka
Klärälven	sträckan mellan Kärrbackstrand och Edebäck
Dalälven	Västerdalälven uppströms Hummelforsen och nedströms Skifsforsen, Österdalälven uppströms Trängslet samt sträckan mellan Näs och Hedesundafjärdarna
Ljusnan	sträckan mellan Hede och Svegsjön (Härjedalsljusnan) och

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

	sträckan mellan Lafor- sen och <i>Arbråsjöarna</i> (Mellanljusnan)		sträckan mellan Lafor- sen och <i>Malmrströmmen</i> (Mellanljusnan)
Ljungan Indalsäl- ven	uppströms Storsjön Åreälven, Ammerån ovan Överammer, Sto- rån-Dammån samt Hårkan uppströms Ho- tagen	Ljungan Indalsäl- ven	uppströms Storsjön Åreälven, Ammerån ovan Överammer, Sto- rån-Dammån samt Hårkan uppströms Ho- tagen
Ånger- manälven	Lejarälven, Storån upp- ströms Klumpvattnet, Långseleån— Rörströmsälven, Saxån, Ransarån uppströms Ransaren samt Vojmån uppströms Vojmsjön	Ånger- manälven	Lejarälven, Storån upp- ströms Klumpvattnet, Långseleån— Rörströmsälven, Saxån, Ransarån uppströms Ransaren samt Vojmån uppströms Vojmsjön
Vapstäl- ven		Vapstäl- ven	
Moälven		Moälven	
Lögde älv		Lögde älv	
Öre älv		Öre älv	
Umeäl- ven	Tärnaån och Girjesån, Juktån uppströms Fjo- sokken samt Tärnafor- sen mellan Laisan och Gäutan	Umeäl- ven	Tärnaån och Girjesån, Juktån uppströms Fjo- sokken samt Tärnafor- sen mellan Laisan och Gäutan
Skellef- teälven	källflödena uppströms Sädvajaure respektive Rebnisjaure	Skellef- teälven	källflödena uppströms Sädvajaure respektive Rebnisjaure
Byske älv		Byske älv	
Lule älv	Stora Lule älv upp- ströms Akkajaure, Lilla Lule älv uppströms Skalka och Tjaktjaure samt Pärälven	Lule älv	Stora Lule älv upp- ströms Akkajaure, Lilla Lule älv uppströms Skalka och Tjaktjaure samt Pärälven
Råne älv	Rörån—Livas älv,	Råne älv	Rörån—Livas älv,

5. grundvattentäkter för tillgodogörande av en större vattenmängd än 10 000 kubikmeter om dygnet,

6. andra vattenregleringar, vattenöverledningar och vattenbortledning-
ar än som har angetts förut, om företaget avser någon av sjöarna Vätern,
Vättern, Mälaren, Hjälmaren, Storsjön i Jämtland eller Siljan och företaget
kan inverka märkbart på vattenståndet i eller vattenavrinningen ur sjön.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1985.

